

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Stockholm
2025-12-29

Vår referens
André Nilsson

Dnr
LI2025/01587

Remissyttrande

Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037

Företagarna har beretts möjlighet att yttra sig över Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen för perioden 2026–2037. Har följer våra synpunkter.

Sammanfattning

Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037 utgör en ny inriktning för svensk infrastrukturpolitik. Planen bygger på regeringens direktiv och syftar till att skapa största möjliga samhällsnytta genom att prioritera underhåll och effektivisering av det befintliga transportsystemet.

Den ekonomiska ramen för förslaget, som sedan tidigare är fastställd av riksdagen. Planen omfattar en total ekonomisk ram på 1 171 miljarder kronor för perioden 2026–2037. Varav underhållet av väg och järnväg motsvarar 354 miljarder respektive 210 miljarder under planperioden. Underhållet (vidmakthållandet) har fått en större prioritering i det här förslaget, jämfört med tidigare planer. En betydande del av anslagen omfördelas från nya stora investeringar till drift, underhåll och återtagande av den eftersatta underhållsskulden på både väg och järnväg. Målet är att säkerställa ett mer robust och tillförlitligt transportsystem. Planen har som ambition att helt återta underhållsskulden på vägnätet under planperioden. För järnvägen är ambitionen lägre, där endast en mindre del av skulden beräknas kunna åtgärdas.

Förslaget har försökt åstadkomma bättre samhällsekonomisk lönsamhet genom att göra upp med principen om att "lagt kort ligger", vilket innebär att projekt omprövas om kostnaderna ökar eller nyttan minskar. En riskreserv införs också för att hantera oförutsedda kostnadsökningar.

Förslaget öppnar också för att använda offentlig-privat samverkan (OPS) för vissa projekt. Trafikverket har identifierat nio objekt som potentiellt lämpliga för OPS, bland annat ny bro vid Hjulsta och projektet Tomtebodas Bangård. Planen har en uttalad ambition att fokusera på näringslivets behov och totalförsvaret. Planen betonar vikten av att möta näringslivets transportbehov och stärka infrastrukturens robusthet för att möta totalförsvarets krav.

Företagarnas synpunkter

Företagarna välkomnar den nya inriktningen i förslaget till nationell plan. Att prioritera underhåll av befintlig infrastruktur framför nya, kostsamma projekt är en linje som vi länge har drivit och som är helt avgörande för Sveriges företagare och landets konkurrenskraft. Ett pålitligt och funktionellt transportsystem är grunden för tillväxt i hela landet, och är särskilt avgörande för småföretagare som måste kunna lita på att varor, kunder och anställda kan lita på att ta sig fram i tid.

Under hösten har företagarna presenterat en rapport, [Vägen framåt: Underhåll framför nybyggen](#), som tydliggör vilka prioriteringar som är viktigast för Sveriges småföretagare i den kommande nationella planen. I rapporten finns resultat från en panelundersökning bland våra medlemsföretag som bland annat lyfter att fyra av fem företagare anser att underhåll är viktigast att prioritera, i

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

relation till nya investeringar, i kommande infrastrukturplan. Två tredjedelar av småföretagare upplever att nuvarande skick på vägar och järnvägar är ett hinder för deras möjlighet att bedriva konkurrenskraftig verksamhet. Företagarna vill sammantaget att kommande plan: (1) stärker underhåll, (2) Tar större hänsyn till företagens behov, och (3) styr mot mer samhällsekonomisk lönsamma projekt.

Nedan följer sammanfattande synpunkter på några av de teman som prioriterats i förslaget på nationell plan.

En välkommen och nödvändig omprioritering mot underhåll

Företagarna ställer sig mycket positiva till att regeringen och Trafikverket nu tar ett helhetsgrepp om den växande underhållsskulden. För våra medlemsföretag är förutsägbara och tillförlitliga transporter en grundförutsättning för verksamheten. Den föreslagna ökningen av anslag till vägunderhåll är ett nödvändigt och efterlängt steg för att återställa funktionaliteten i vägnätet. I vårt remissvar på inriktningsunderlaget krävde vi en ökning av den ekonomiska ramen med minst 20 procent, och vi ser positivt på att regeringen hörsammat detta.

Satsningar på det finmaskiga vägnätet är avgörande

För företag i hela Sverige, inte minst på landsbygden, är det finmaskiga vägnätet – både det statliga lågtrafikerade och det enskilda – helt avgörande. Vi välkomnar därför de ökade anslagen till underhåll av dessa vägar. Det är viktigt att dessa medel används för att stärka bärigheten (BK4) och säkerställa framkomlighet året runt. En fungerande infrastruktur på landsbygden är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk samt för besöksnäringen.

Vår bedömning är att marknaden klarar av ett mer skyndsamt underhåll av järnvägsnätet

Även om vi välkomnar den kraftfulla satsningen på vägnätet, är vi djupt oroade över den låga ambitionsnivån för järnvägsunderhållet. Att planen endast siktar på att åtgärda cirka 10–15 procent av järnvägens ackumulerade underhållsskuld under planperioden står i skarp kontrast till målet att helt eliminera skulden på vägsidan. Vi delar inte Trafikverkets bedömning att marknads kapacitet är den primärt begränsande faktorn, vilket vi också lyfte i vår remiss för inriktningsunderlaget (LI2023/03919). Vår uppfattning, som vi framfört tidigare, är att entreprenörerna har både viljan och förmågan att växla upp takten om de ges långsiktiga och förutsägbara förutsättningar. Denna obalans riskerar att cementera järnvägens roll som ett opålitligt transportslag, vilket slår hårt mot företag i arbetsmarknadsregioner där man är beroende av spårtrafiken för att kunna täcka sitt behov av kompetensförsörjning.

Offentlig-Privat Samverkan (OPS) kan frigöra resurser och konkurrensutsätta

Företagarna ser positivt på att regeringen öppnar för alternativa finansieringsformer som OPS. Detta kan frigöra statliga medel, påskynda genomförandet av viktiga projekt och främja innovation. Vi uppmanar regeringen att gå från ord till handling och, i linje med tidigare utredningsförslag (SOU 2017:13), snarast inleda ett antal pilotprojekt. Detta skulle ge värdefull kunskap och bidra till en mer effektiv infrastrukturutbyggnad. Vi har noterat att det i ett läge där många projekt spräcker både tidsplaner och budget, finns det goda exempel på OPS-lösningar som håller budget och blir klara i tid, inte minst i grannländer som Norge där liknande modeller är betydligt vanligare.

Här skulle Trafikverket, och politiken, kunna ta en mindre passiv hållning för att säkerställa att vi i närtid kan se fler projekt med OPS-lösningar. För att OPS ska bli ett reellt komplement som kan påskynda viktiga investeringar och öka effektiviteten, krävs ett tydligt politiskt ledarskap och ett konkret uppdrag till Trafikverket att omedelbart inleda pilotprojekt. Som vi påpekade i vårt tidigare yttrande i samband med inriktningsbeslutet, och i linje med SOU 2017:13, bör ett antal projekt genomföras med denna modell för att bygga upp nödvändig kunskap och visa på fördelarna med ökad produktivitet och kostnadskontroll. Regeringen måste gå från att utreda till att agera för att inte denna möjlighet ska gå förlorad.

Olönsamheten måste minska - viktigt att prioritera transporteffektivitet och kostnadskontroll

Utbyggnaden av BK4-vägnätet är en av de mest samhällsekonomiskt lönsamma åtgärderna för att effektivisera godstransporter. Vi anser att takten i detta arbete måste öka. Vidare är det positivt att

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

planen betonar kostnadskontroll och effektivare planeringsprocesser. Långa och oförutsägbara tillståndprocesser är idag ett stort hinder för både offentliga och privata investeringar. Att förslaget vågar prioritera bland befintliga projekt och ompröva de projekt som nu visar sig vara mindre lönsamma än tidigare beräknat är avgörande för att på sikt nå en infrastrukturpolitik som prioriterar de projekt som bidrar med störst samhällsnytta.

Sammanfattningsvis är förslaget till nationell plan ett stort och viktigt steg i rätt riktning för att prioritera underhåll, få bättre samhällsekonomisk lönsamhet bland infrastrukturinvesteringarna och lyfta företagens behov av pålitlig infrastruktur för att kunna bedriva konkurrenskraftig verksamhet i Sverige.

André Nilsson
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna